

Represaliat: Manuel Julià Mer¹

Manuel Julià Mer va néixer a Esparreguera el dia 17 de maig de l'any 1906; era fill de Jaume Julià Rodó –jornaler d'Esparreguera– i de Teresa Mert² i Boltà³ –d'Olesa de Montserrat–. El seu pare va néixer a Esparreguera el 10 de juny de 1863⁴ i havia treballat a la Colònia Sedó com a jornaler. La seva mare era nascuda el mateix any, era analfabeta i també havia treballat a la mateixa empresa. El Manel tenia dues germanes, la Francesca⁵ (1894) i l'Adelina (1900), ambdues treballaren als filats, a Can Sedó. La família era arrendatària i vivia a Cal Clopis, núm. 5, finca propietat de Francesc de Fontcuberta, marquès de Cordelles.

Sabem pel padró municipal d'Esparreguera de 1931 que el Manel treballava de xofer, llavors tenia 25 anys. Aquest es va casar amb Joana Miró Creus –nascuda a Rocafort de Queralt (Tarragona), el 3 de març de 1914–; era dobladora i treballava a la Colònia Sedó. L'any 1931 la Joana vivia amb la seva família al c/ Montserrat, núm. 54. De casada va anar viure al carrer de les Hortes núm. 27, d'Esparreguera.

El pare de la Joana era Antoni Miró Espús, nascut l'any 1886 a Ballobar, Osca; havia arribat a Esparreguera amb la seva família l'any 1927, era analfabet i treballava com a peó de camins. La seva mare era la Josepa Creus Port, nascuda l'any 1896 a Rocafort de Queralt (Tarragona). Amb la Joana, segons el Padró Municipal d'Esparreguera de l'any 1931 (AMES), hi vivien dos germans més petits, l'Antònia i el Josep.

No tenim més dades sobre aquest represaliat ni sabem quina va ser la seva actuació durant la Guerra Civil. Segons Daniel Díaz Esculies⁶, d'entre els nombrosos exilis que s'han produït a Catalunya, el de 1939, provocat per la fi

¹ No s'ha pogut trobar el seu expedient a l'Archivo Histórico Nacional. El trobem documentat a : BERMEJO, Benito ; CHECA, Sandra (2006). *Libro Memorial. Españoles deportados a los campos nazis (1940-1945)*. Catálogo general de publicaciones oficiales del Ministerio de Cultura (Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas).

² Malgrat que la mare era Mert, acabat en "t", a la partida de naixement hi figura el cognom del fill sense "t" i el de la mare amb "t". Ell al sobre de la carta que li dirigeix a la seva esposa, escriu "Mert".

³ En un document apareix com a "Volta" i en un altre, "Bultá" (Al padró municipal d'Esparreguera de l'any 1931. AMES.).

⁴ Al Padró municipal d'Esparreguera de l'any 1931, hi consta com a data de naixement la mare i del pare l'any 1862. AMES.

⁵ La Francesca es va casar amb l'Antoni Reig Garriga, olesà, i van anar a viure al carrer del Calvari. Van tenir tres fills, la Núria la Teresa i l'Amadeu.(Padró Municipal d'Olesa de Montserrat de l'any 1950. AHMO)

⁶ DÍAZ ESCULIES, Daniel. *L'Exili de Catalunya de 1939*; "Materials d'Història de Catalunya", núm.10. Dirigida per Josep Maria Figueres Artigues (10 de setembre de 2008). http://materials.accat.cat/revista_10/articulos/article2.html [data de l'última consulta: 20-03-2018].

de la Guerra Civil espanyola, és el més voluminós. Quant a la seva magnitud, els càlculs fets per Javier Rubio⁷ ens diuen que a principis de 1939 la xifra fregaria els 500.000 exiliats, dels quals entre 80.000 i 100.000 eren catalans.

El 27 de gener de 1939 s'inicià l'entrada majoritària de la població civil a França i fou llavors quan les autoritats i societats benèfiques es van veure col·lapsades i es començà a evacuar gent cap a l'interior mentre se'ls instal·lava en camps de refugiats. En tenim força testimonis al nostre projecte.

L'abril de 1939 el govern francès creà les Companyies de Treballadors Estrangers. Hi havia més de dues-centes Companyies de Treballadors Espanyols –molts s'hi van enrolar perquè hi veien una possibilitat d'allunyar-se dels camps de refugiats–. Més endavant, davant de les dures condicions de treball en aquestes Companyies, el nombre de voluntaris va disminuir i les autoritats franceses els pressionaren tot amenaçant-lo de retornar a Espanya.

El Manel es va haver d'exiliar a França, on probablement va passar per diversos camps de refugiats i és possible que també formés part d'una d'aquestes Companyies de Treballadors o soldat de la Legió Estrangera, fins que els nazis ocuparen França el maig del 1940 i aleshores fou reclòs a l'Stalag VIII-C de Sagan, a l'Alta Silèsia, l'actual Polònia, on tenia el número de presoner 35978. A l'octubre de 1940 va ser traslladat a Trier (nom alemany de l'actual Trèveris –coneguda en francès com *Trèves*–). La ciutat, situada actualment a Alemanya, al land de Renània Palatinat, dista uns deu quilòmetres de Luxemburg. Allí fou reclòs a XII-D, (un dels camps de presoners de guerra que els alemanys havien construït des de l'inici de la confrontació).

El 22 de gener de 1941 és traslladat a Mauthausen; el seu comboi de deportació surt amb 775 republicans, dels quals n'acabaren morint 544. El 25 de gener arriben al camp, i el número de presoner serà el 5924. El dia vint-i-nou de març de 1941 fou traslladat a Gusen, amb el número 11698. Morí el catorze de novembre de 1941⁸, encara que en el llibre de Montserrat Roig⁹, no se sap quan va morir. En aquest mateix mes, en aquest camp, hi moriran 687 espanyols. Segons l'escriptora¹⁰, el Manel i la seva esposa vivien al c/ de les Hortes¹¹, núm. 27 d'Esparreguera. L'última adreça de l'esposa abans de morir

⁷ Citat per Daniel Díaz. Ibidem.

⁸ No coincideix amb les dades del formulari incomplet que apareix en aquesta biografia i que fou escrit per la seva esposa, però s'ha de tenir en compte la poca informació que ella tenia aleshores i que és un esborrany del document que va enviar per aconseguir la indemnització del govern alemany.

⁹ ROIG, Montserrat (2003). *Els catalans als camps nazis*. Edicions 62. Col. No ficció 62, núm. 10. Barcelona, pàg. 597.

¹⁰ Ibidem, pàg. 597.

¹¹ Al llibre hi posa "Hort".

era a la residència de Can Comelles, d'Esparreguera, però abans havia viscut al C/ Montserrat núm. 41 , on s'han trobat els següents documents:

Sobre de la carta escrita per Manel Julià Mert des de Stalag VIIC a la seva esposa, el 24 de juny de 1940. Font: Família Castellano

El règim de correspondència establert per als presoners dels camps nazis era molt rigorós. Com podem veure, les dades eren escrites en alemany i en castellà; els presoners només podien escriure als seus familiars molt poques vegades i usar aquest tipus de cartes o targetes, a més, solament els era permès de parlar de temes personals i familiars, amb un nombre limitat de mots ja que l'espai era molt reduït. Quan Hitler, d'acord amb Franco, va decidir deportar-los als camps de treball forçat, no podrien continuar aquesta correspondència i per això els familiars desconeixien on es trobaven i quina era la seva situació. Les cartes que els familiars enviaren als stalags els eren retornades o senzillament es perdien pel camí. És per això que moltes famílies no sabien què havia passat als seus fills, germans o esposos fins passat molt de temps.

Juanita amada deseo que al recibir la presente te encuentras bien y por ahora perfectamente bien.

Sabrás que me encuentro en un campo de Concentración y por ahora la vida pasa bien.

Cuando recibas esta que yo me mi dirección escribes al Consuel francés de Barcelona y le dices que me encuentro aquí y que me quieres enviar un paquete y le dices el sitio que trabajaba y el yo te dirá del modo que lo tienes que hacer. En este paquete si puedes enviarlo envíame higos secos almendras sin cáscara tabaco y papel pero sin las cubiertas esto es todo lo que te pido.

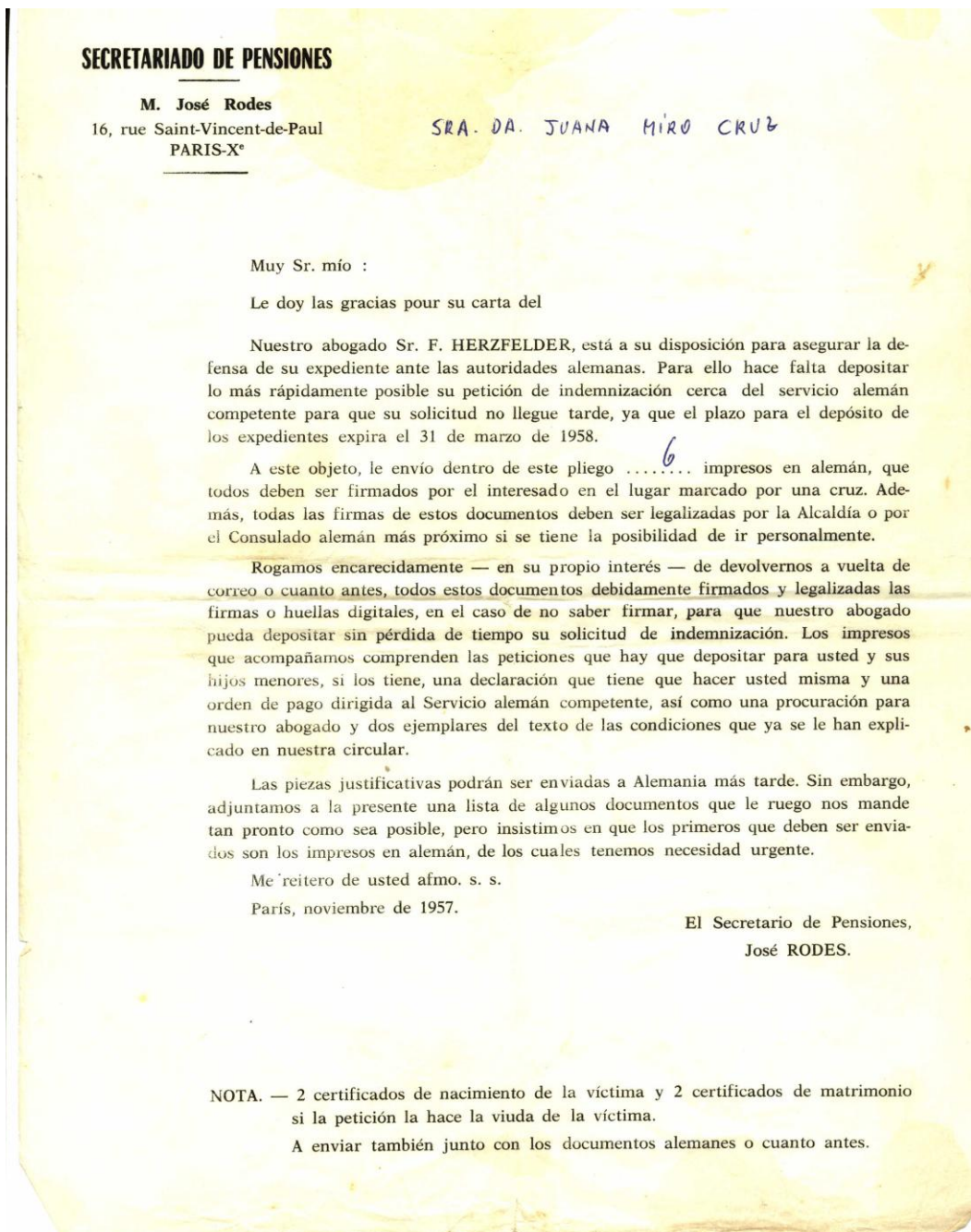
Que me encuentro aquí lo dices a toda la familia. Sin otra cosa que decirte por hoy recibes un fuerte abrazo y muchos besos de este siempre fiel contigo.

M. Julià. M.

24-6-40.

Carta escrita per Manel Julià Mert des de Stalag VIIC a la seva esposa, el 24 de juny de 1940.
Font: Família Castellano

En el document que tenen a continuació M. José Rodes, Secretari de pensions, envia una carta des de París a la Sra. Joana Miró Cruz, esposa de Julià Mer, que està tramitant el cobrament de la pensió de vídua del seu marit, víctima dels nazis. No s'especifica el camp. La data del document: novembre de 1957. Lloc on s'ha localitzat : en un munt de papers d'una casa en venda, on havia viscut Joana Miró. Aquest document estava dins d'un sobre amb el remitent de l'AMICAL DE MAUTHAUSEN I OTROS CAMPOS, de Barcelona. La data de correus no és llegible.

Document del Secretariado de pensions Font: Família Castellano

Dossier n.º _____

Cuestionario concerniente persecuciones por parte de los Nazis.

Apellidos: Nombre

Dirección:

Para completar su petición de indemnización en Alemania, le ruego nos devuelva este cuestionario después de haberlo completado exactamente y teniendo en cuenta la realidad de los hechos, y esto antes de 15 días.

Si esto fuera posible, rogamos a Ud. completar este cuestionario en francés y sólo si esto le resulta imposible, en español, para facilitar las tareas de nuestro secretariado.

1.º) — Indicar los varios campos donde ha sido internado con los nazis (incluidos los campos alemanes de trabajo forzado en Francia), desde el día que fue cogido hasta la liberación.

- a) Nombre del campo BUSEN desde hasta 29.3.41
- b) J. allició en el campo
- c)
- d)
- e)
- f)

2.º) — Después de salir de un campo (indicarlo), sea por haber sido liberado, sea por haberse evadido, o, también, entre dos períodos de internamiento, indicar si llevó Ud. una vida clandestina. En este caso, en qué sitio o localidad, y en casa de quién estuvo Ud. escondido. Indicar, además, los períodos, si es posible exactos, de su vida clandestina y sobre todo los nombres y apellidos de los dos testigos, de preferencia franceses, pudiendo confirmar por declaración jurada sus afirmaciones y sus condiciones de vida.

Qüestionari incompleert escrit per Joana Miró per a fer la petició d'indemnització per persecució per part del nazis. Font: Família Castellano